

Karel Skočovský

BOŽÍ ZVĚŘINEC

Fejetony
a jiné nápady
o životě v církvi

1. ZÁZRAČNÉ MALIČKOSTI

KONCERT O JEDNOM TÓNU

Modernímu umění nerozumím. Tuhle jsem se zastal, když jsem se dočetl, že malba Marka Rothka s názvem „Black Stripe (Orange, Gold and Black)“ z roku 1957 se na aukci prodala za – a teď si nevymýšlím – 21,4 miliony dolarů. Dovolte mi, abych vám to dílo dokonale popsal: na oranžovém podkladu je nahoře velký červený a dole menší bílý čtverhranný flek a mezi nimi je černý proužek. Za ty prachy – no neberte to.

Se svými rozpaky jsem se svěřil jednomu svému příteli, velkému mystikovi a znalci umění. Při jménu Rothko mu zazářila očka a pak následoval vodopád slov: „Abstraktní umění, je-li autentické, je vyjádřením tušení Tajemství, které překračuje veškeré formy, tvary, jednotliviny. Je zaslechnutím onoho ‚Nepojmenovatelného‘ Dionýsia Areopagity, Slova Otce, jež naše řeč nedokáže nikdy vyslovit. Je skromným vyjádřením touhy k výstupu k Nadsoucím, který vše přesahuje a jehož vrcholné a pravdivé umění může pouze naznačit, či spíše ‚nevyjádřit‘ v nejasných konturách.“

Stál jsem tam s otevřenou pusou a hleděl na něj jako na Oblak nevědění. „Ty...“, začal jsem opatrně, „to, co říkáš, dává smysl, ale mám podezření, jestli to celé není jen společenská hra. Můžeš mi například tvrdit, že Mozart dokáže excelentně zahrát i jedinou notu. Nepochybně ano. Ale obvykle od něj čekáme trošku víc. Není to s abstraktním uměním tak, že Mozart zahraje jeden tón a Goethe o tom napíše třicet stránek úchvatného pojednání *Mit einer einzigen Note*? A lidi pak chodí na ‚jednotónové koncerty‘ – je to ‚prestížní‘ a cena vstupenky je srovnatelná s polovinou rozpočtu bavorské vesnice.“

Přítel mystik podotkl něco o „ozvuku touhy po Konkrétním, který jediný udílí tvary nezformované hmotě, jež je pouhou pomíjivou *mimesis*“.

Odpověděl jsem mu, že jsem slyšel o lidech, kteří uvěřili v Boha při pohledu na západ slunce, při návštěvě Sixtinské kaple, nebo dokonce při četbě Káji Maříka. Ale jestli se někdo obrátil na Rothkově výstavě, to nevím.

Můj přítel se laskavě usmál, řekl, že to chápe, rozloučil se a odešel. Doma jsem se znova upřeně zadíval na Rothkovy tři skvrny na pomerančovém pozadí. Opravdu jsem se snažil. Nefungovalo to. Stále se na mě šklebily jen barevné fleky. Asi nemám duši mystika.

ROZLADĚNÝ PIANISTA

S tím koncertem bylo už od začátku všechno špatně. Na konci ledna 1975 měla v západoněmecké kolínské opeře vystoupit legenda amerického jazzu, pianista Keith Jarrett. Jenže jediný čas, kdy bylo v programu volno, bylo o půl dvanácté v noci. Jarrett navíc krátce před tím vystupoval v Curychu. Pořadatelé mu tedy koupili letenku. On ji ale prodal a vypravil se spolu se svým kolegou na dlouhou cestu starým Renaultem.

Když nevyspalý, vyčerpaný a sužovaný bolestmi zad konečně dorazil na místo, zjistil, že mu pro koncert připravili špatné piano. Žádal o velkolepý Bösendorfer, ale někde se cestou v zákulisí pomíchaly papíry a na pódiu přistála jakási jeho *baby* verze. Beznadějně rozladěná. Klapky se zadrhávaly, pedál nefungoval. Jarrett odmítal hrát. Zoufalá mladá pořadatelka hledala náhradu, ale sehnala jen jednoho ochotného ladiče pian, který měl před sebou hodiny práce.

Mezitím vzala zahraniční hvězdu na večeři. Jídlo však dlouho nepřicházelo. A když se konečně zjistilo, že číšník objednávku popletl, byl už čas vrátit se

do sálu. Vypadalo to, že koncert se konat nebude. Když ale pianista viděl, že nahrávací technika je připravena, nakonec k překvapení všech svolil.

A zbytek je legenda. Když Keith Jarrett té noci zasedl ke klavíru a prsty pohladil klávesy, zapomněl na únavu, bolest i hlad. Začal něžně, několika málo tóny, chtěl se s nástrojem seznámit. Jeho limity vzal jako nekonečné pole vlastní kreativity. Bylo to jedno dlouhé dvoření, vyznání lásky, vyzvání k tanci. Tehdy se zrodil od začátku až do konce improvizovaný jazzový koncert, který se stal nejprodávanější klavírní nahrávkou ze všech žánrů na světě: *The Köln Concert*.

Právě ho poslouchám. Do očí se mi nezadržitelně derou slzy. Jestli tohle dokáže člověk – jistě, génius, ale jen člověk –, co potom Bůh? On nepotřebuje dokonalé lidi. Chce potřebovat *nás*.

Můj Pane, zkusil bys něco virtuózního dokázat i se mnou, věčně rozladěným idiotem? Však víš. Nic dlouhého. Třeba „Skákal pes“.

BUDÍČEK!

Když nám ty zvony odletěly do Říma, je na čase vyslovit nahlas, chlapsky a hezky zpříma dvě otázky, které mě trápí už roky. Zaprvé: kam odlétají římské zvony? A zadruhé: měly by se ty naše z Vatikánu vůbec vrátit?

Na první otázku nemám odpověď. Cílová stanice římských zvonů mi zůstává utajena. Nabízí se pár kandidátů: co třeba Jeruzalém? Jenže kam pak míří zvony jeruzalémské? Je to podobně zapeklitá hádanka jako ta se Stvořitelem: jestliže on stvořil celý svět, kdo stvořil Stvořitele? A kdo stvořil toho, kdo stvořil Stvořitele? Odpověď je samozřejmě, že nikdo. Stvořitel je nestvořený. Není tu žádná záhada nekonečného řetězu tvoření a příčin. Stvořitel vždycky byl, On nemá počátek. Tak by šel rozlousknout i rébus se zvony, jenže z opačného konce. Všecky zvony letí do Říma, ty římské pak někam výš, třeba do nebe, kde už žádné další zvony připravené k migraci nejsou.

A teď k druhé otázce: měly by se ty naše zvony z ciziny vracet? Chápu, že tu tančím po minovém poli. Omlouvám se předem všem nadšeným zvoníkům

a zvonologům. Co letos říct zvonům, až si nějaký ten měsíc či rok v Římě pobudou a odpočinou? Je tam pěkně. A u nás zavládne svatý klid. Zvláště bych to ocenil v šest ráno, kdy mě v Zábřehu pravidelně budí naše kostelní zvony. Svátek nesvátek, únava neúnava. „*PROČ vůbec zvoní?!*“ říkám si. K modlitbě Anděl Páně? Prosím vás, kdo právě zvonem ráno probuzený ve městě většinově pohanském myslí na modlitbu? Nejsme náhodou pro naše bratry a sestry spíš příležitostí ke hříchu? Hned takhle po ránu?

Ruku na srdce: víme, proč nám zvoní? Není to jen zvyk ze starých dob, co se přežil? Neodzvonilo již zvonům? Proč v poledne budíme tisíce nebohých nemluvňátek, které mámy právě daly spát? Proč zvoníme přede mší svatou v době, kdy má každý mobil a chytré hodinky?

Postěžoval jsem si na to téma spolubratru knězi. Vyprávěl mi příběh o tom, jak v jeho farnosti měl jeden člověk nad ránem úmysl vzít si život. Když už to chtěl udělat, rozezněly se právě zvony místního kostelíka a démona smrti zaplašily. Vzdal jsem to.

Tak si, milé zvony, klidně přileťte. Halasně nám o Velké noci oznamte vítězství Spasitele nad smrtí! Já si pak tu postel přesunu na druhou stranu fary, co nej dál od kostela.

TAK PEVNÝ HŘEBÍK NENAJDEŠ

Bylo těsně po Vánocích. Jedna rodina mě pozvala na oběd. „Posadte se u nás, prosím,“ vyzvala mě hostitelka, „dcera mezitím dochystá oběd.“ Uvelebil jsem se v pohodlném křesle. Na stolku u něj mě kromě malovaných perníčků a všemožného cukroví upoutala výstavka třpytivých kousků kovu prapodivných tvarů. „O Vánocích jsme lili olovo,“ dodala paní na vysvětlenou. Pak vzala jeden z nich a ukázala mi ho zblízka. „Ten je můj.“ Posadila se vedle mě. „Mně to připadá jako plachetnice. Co myslíte vy, otče?“ A vrhla na mě dychtivý pohled plný očekávání. „Mně to spíš připomíná plamen. Krematorium... Ne, promiňte... Peklo...,“ šeptal mi psychopat v hlavě. Nádech. Výdech. „Nevím... Není to nakonec jedno?“ řekl jsem nahlas. „Oběd už je hotový!“ vysvobodil mě hlas dcery.

Cestou do kuchyně jsem hlavou zavadil o svazeček jmelí. Ohlédl jsem se. Visel na provázku na jediném hřebíčku spolu s křížem. „Otče, prosím, posadte se. Máte dost místa? My jsme svázali nohy stolu provázkem. Abychom zůstali spolu.“ Ujistil jsem hostitelku, že své dlouhé nohy mám kam složit. „Sekeru pod

stolem jsme dnes radši odnesli. Ona zahání neštěstí.“
Usmál jsem se. To, že myslí na bezpečí svého hosta při svátečním obědě, je vlastně moc milé.

Jídlo bylo velkolepé a bylo ho dost. Celou dobu jsem střídavě hleděl do usměvavých tváří domácích a na Ježíše na kříži, který na jediném hřebíčku visel spolu se vzorkem poloparazitického stálezeleného keříku. Hledal jsem ta správná slova, kterými bych vysvětlil, že žádný hřebík na světě není dost pevný na to, aby dlouhodobě unesl jedno i druhé zároveň. Nic mě nenapadlo. Na stole totiž přistálo kafe. Vzpomněl jsem si, jak jsem podobný pocit zažíval poté, co mi kmotra budoucího pokřtěňátka do sakristie přinesla stříbrný přívěsek s jeho slunečním znamením, abych ho požehnal.

Tak jsem se v duchu za tu rodinu pomodlil. Při odchodu jsem dostal jednu „dvěřovou“ (štamprli slivovice). Takto posílněn jsem se cestou pomodlil ještě jednou. Aby mí báječní hostitelé nepotřebovali sekeru. Ani provaz. Ani olovo. A potřebovali Ježíše.

OBSAH

1. ZÁZRAČNÉ MALÍČKOSTI

Koncert o jednom tónu	9
Rozladěný pianista	11
Boží radosti	13
Mrkání andělů	15
Rajský koutek introvertů	17
Co je tvoje rybí kost?	19
Střípek milosti	21
Mozaika příběhů	23
Boží zpěv	25
Botanická mystika	27
Asperger ve mně	29
Jak vychovat knihomila	31
Debata jako zdroj potěšení	33
Kostkovaná královna	35
Právě teď	39
Chvála přátelství	41
Vila pod bukem	43

2. TRABLE RABBIHO JEŽÍŠE

Ježíšovo chození po vodě	47
Odvaha k zázrakům	49
Svatí inženýři	51

3. UKÁŽU TI NEVĚSTU

Ať vaše srdce věrně bdí.....	55
Mluv k srdci Jeruzaléma	59
Baťovská záhada	63
Sedm hladových.....	67
V rytmu valčíku	69
Bůh je jako milující manželka	71

4. DOBRODRUŽSTVÍ ZVANÉ MANŽELSTVÍ

Chrám v chrámu	75
Co nelze unést	77
Nerozdělí... ..	79
Manželská krize Svaté rodiny.....	81
Ušatý Josef a jiné objevy	83
Také Ježíš.....	85
Nejvýš sedmkrát?	87
Happy end	89

5. DĚTSKÁ TEOLOGIE

Adamův pupík	93
Talenty a hvězdy	95
Věřím na tátu	97
Z Průzkumníka Potápníkem	99
Hybatelka dějin.....	101
Všechno převádět na Ježíše.....	103
Kontrolovaný výbuch	105

6. CÍRKEV NEBOLI BOŽÍ ZVĚŘINEC

Všecko, co víte o králících.....	109
Pokrokem vzad	111

Ty jsi tu taky?	113
Budíček!	117
Tak pevný hřebík nenajdeš.....	119
Smějeme se s Opus Dei.....	121
Otec Brown v Olomouci.....	123

7. KDE JSEM NECHAL SRDCE: ŘÍM

Vůně a chuť Věčného města	127
Jak jsem si na cestu všecko dokonale připravil.....	129
Papežský botník.....	131
Monsignorem na jeden den	133
Spolu projdeme	135
Touto ulicí půjde Ženich	137

8. KNĚŽSTVÍ

VIP	143
Jak jsem nepolíbil želvu.....	145
Nejlepší dárek pro novokněze.....	149
Nejdelší cesta.....	151
Nevyžádané rady bratru novoknězi	153
Vaše hříchy... ..	155
Kdyby volal papež	157
Dva druhy	159
Tažní koně	161
Faráři na dovolené	163
Dorazili jste do cíle.....	165
Proč je vždycky pozdě?	167
Doctor lacteus.....	169
Vymýcená nemoc.....	171